

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Идентификациона
налепница

ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ

GEO

ГЕОГРАФИЈА

DRŽAVNA MATURA ŠK. GOD. 2021./2022.

GEO.50.SR.R.K1.44

52452

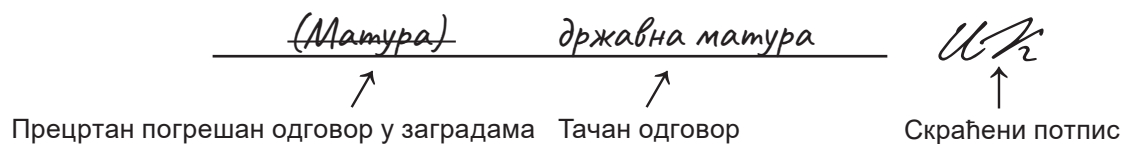
Начин означавања одговора на листу за одговоре:

Начин исправљања грешака на листу за одговоре:

Начин исправљања грешака у испитној књижици:

ОПШТА УПУТСТВА

Пажљиво прочитајте сва упутства и следите их.

Не okreћите страницу и не решавајте задатке док то не одобри водитељ испитне просторије.

Налепите идентификационе налепнице на све испитне материјале које сте добили у сигурносној кесици.

Испит траје **90** минута.

Испред сваке групе задатака је упутство за решавање. Пажљиво га прочитајте.

Можете писати по листу за концепт, али се његов садржај неће бодовати.

Пишите читко. Нечитки одговори ће се бодовати са нула (0) бодова.

На 2. страници ове испитне књижице приказан је начин означавања одговора и начини исправљања грешака. При исправљању грешака потребно је ставити скраћени потпис.

Забрањено је потписати се пуним именом и презименом.

Употребљавајте искључиво хемијску оловку која пише плавом или црном бојом.

Када решите задатке, проверите одговоре.

Желимо Вам много успеха!

Ова испитна књижица има 44 странице, од тога 3 празне.

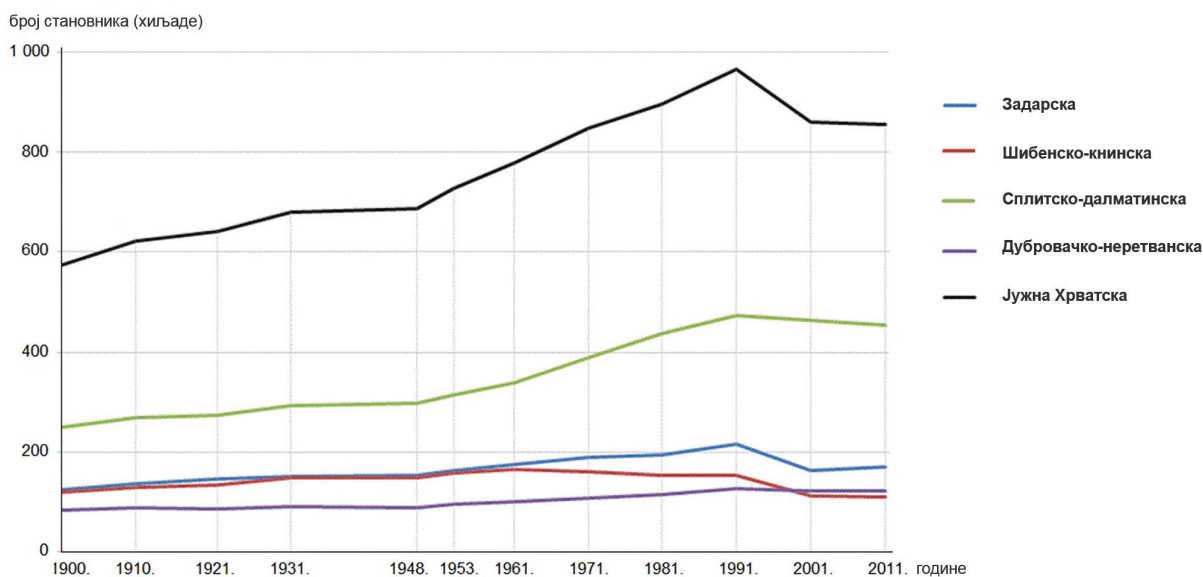
I. Задаци вишеструког избора

У следећим задацима од више понуђених одговора само је **један** тачан. Тачне одговоре морате означити знаком X на листу за одговоре. Сваки тачан одговор доноси један бод.

1. Која од наведених тврдњи **не описује** тачно пословање мултинационалних компанија?
- A. Мултинационалне компаније послују у две или више држава.
  - B. Мултинационалне компаније послују према законима држава у којима раде.
  - C. Највећи број мултинационалних компанија има седиште у Кини.
  - D. Две су водеће мултинационалне компаније у подручју хране и пића Nestle и PepsiCo.

(1 бод)

2. Пажљиво промотрите приложени дијаграм.

Које су две жупаније на подручју Јужне Хрватске забележиле пад броја становника 2011. године у односу на 1971. годину?

- A. Дубровачко-неретванска и Шибенско-книнска жупанија
- B. Дубровачко-неретванска и Сплитско-далматинска жупанија
- C. Сплитско-далматинска и Задарска жупанија
- D. Шибенско-книнска и Задарска жупанија

(1 бод)

3. Пажљиво промотрите приложене фотографије.

1

2

3

4

Којим је бројем означена фотографија која приказује седиментну стену?

- A. бројем 1
- B. бројем 2
- C. бројем 3
- D. бројем 4

(1 бод)

4. Пажљиво промотрите приложену фотографију.

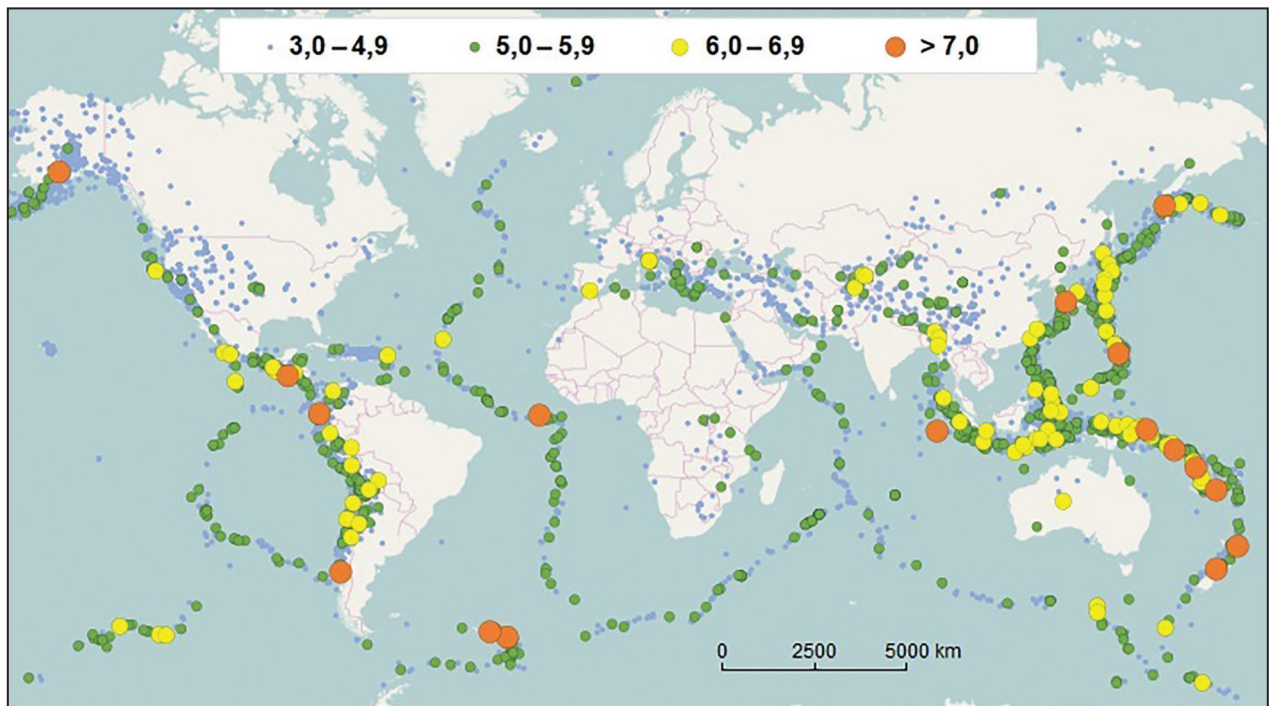

Који је назив егзогеног процеса обликовања рељефа којим настају рељефни облици приказани на фотографији?

- A. абразија
- B. деразија
- C. коразија
- D. корозија

(1 бод)

5. Пажљиво промотрите приложену географску карту.

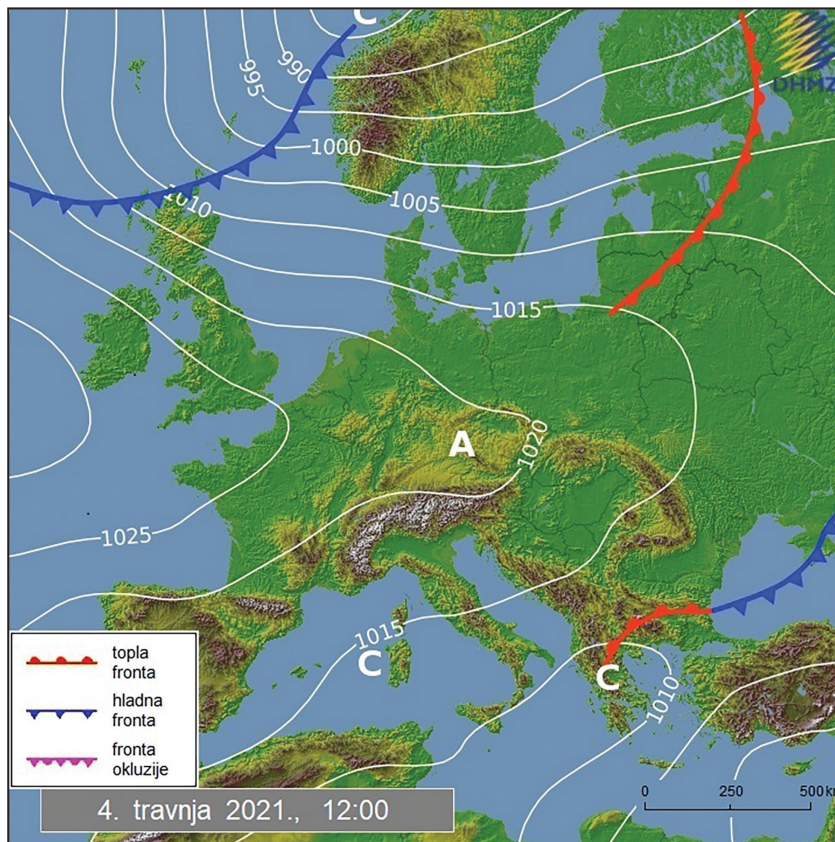
На карти су приказани епицентри потреса 2016. године и њихове магнитуде по Рихтеру. На границама којих је литосферних плоча те године забележено највише потреса магнитуде изнад 7,0?

- A. Аустралске и Пацифичке плоче
- B. Евроазијске и Филипинске плоче
- C. Филипинске и Пацифичке плоче
- D. Назка и Јужноамеричке плоче

(1 бод)

Географија

6. Пажљиво промотрите приложену географску карту.

Која од наведених тврдњи описује време с обзиром на расподелу елемената на синоптичкој карти?

- A. Над Ирском пири југозападни ветар.
- B. Над Турском пири западни ветар.
- C. Над Карпатима пири источни ветар.
- D. Над Калабријом пири југоисточни ветар.

(1 бод)

7. Која се држава кратко повукла из Паришкога споразума о клими да би га 2021. године поновно почела примењивати?

- A. Народна Република Кина
- B. Руска Федерација
- C. Сједињене Америчке Државе
- D. Уједињено Краљевство

(1 бод)

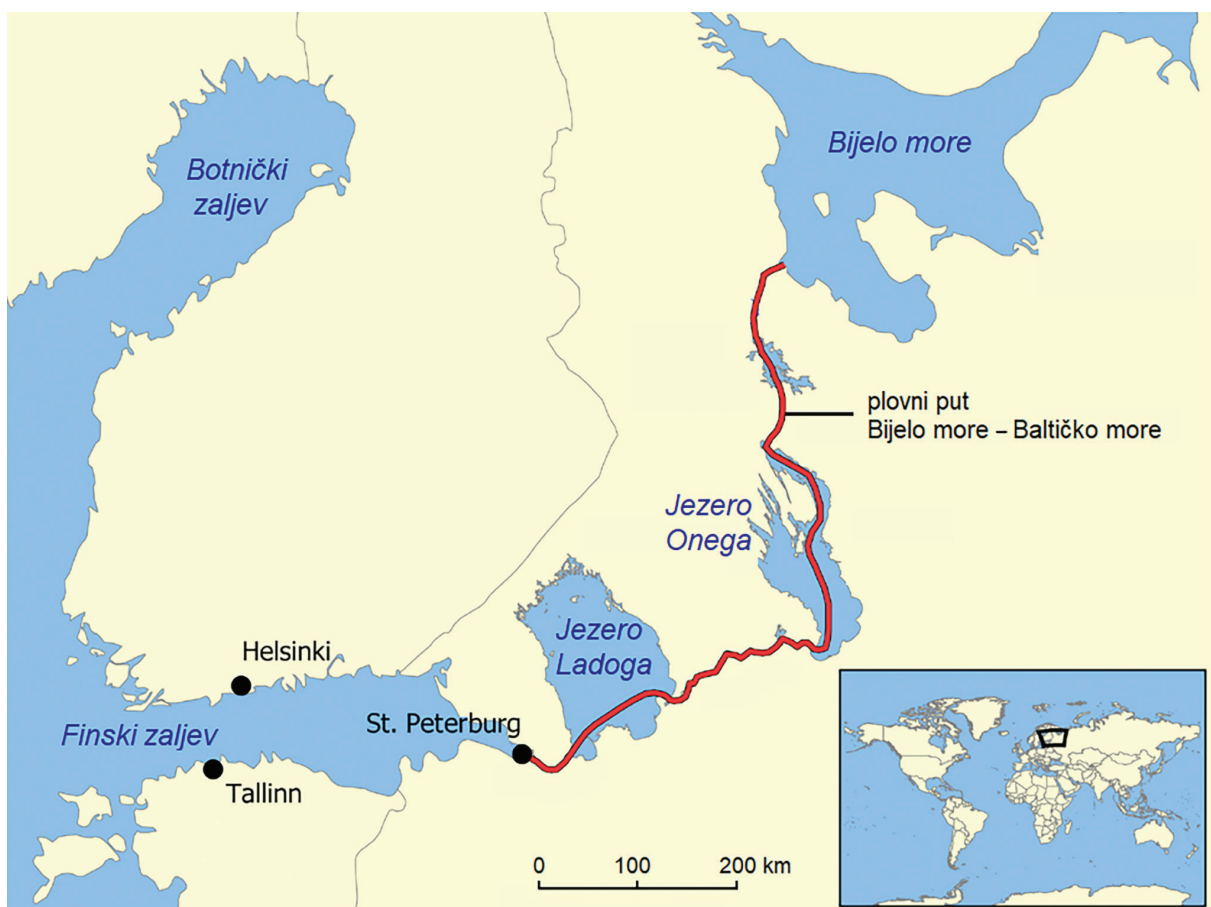

8. Која од наведених тврдњи описује смањење еколошке важности мочвара?

- A. Мочваре прихватам високих вода смањују ризик од поплава.
- B. Мочваре се прихрањују водом из текућица.
- C. Мочваре су подручја изразите биоразноликости.
- D. Мочваре се мелиорацијом претварају у обрадиве површине.

(1 бод)

9. Пажљиво промотрите приложену географску карту.

Каквог постанка су језера која су саставни део пловног пута приказаног на географској карти?

- A. ледењачког
- B. тектонског
- C. вештачког
- D. вулканског

(1 бод)

Географија

---

10. Која је популацијска политика нужна за демографску одрживост одређенога простора у етапи демографске посттранзиције?

- A.** експанзивна популацијска политика
- B.** еугеничка популацијска политика
- C.** редистрибутивна популацијска политика
- D.** рестриктивна популацијска политика

(1 бод)

11. Пажљиво прочитајте приложени текст.

Због неповољних услова живота густина насељености врло је мала. Неповољна клима онемогућава производњу хране за већи број становника. Традиционалне привредне активности јесу лов, риболов и господарење шумским богатством. Будући да у овим подручјима живе бројне животиње са крзном, лов и трговина крзном један су од разлога доласка људи и извор прихода. У последњих двесто година проналазак разних рудних лежишта резултирао је настанком бројних већих и мањих насеља у суровом околишу.

Које од наведених субекуменских подручја се описује у тексту?

- A.** подручје тајга у Руској Федерацији
- B.** подручје тропских кишних шума у Бразилу
- C.** подручје висоравни Тибет и планине Хималаје
- D.** подручје вулканских планина изнад 2000 m у Африци

(1 бод)

12. Пажљиво промотрите приложену фотографију.

У којем се мегаграду налази приказана пренапученост коју прати недостатак комуналне инфраструктуре?

- A. у Москви
- B. у Њујорку
- C. у Рио де Женеиру
- D. у Токију

(1 бод)

Географија

---

13. Пажљиво прочитајте приложени текст.

Општина Дугопоље смештена је 12 km северно од Сплита. Године 1997. представљала је типичну општину далматинског залеђа обележену врло слабом локалном привредом, врло високом незапослености и одливом млађег становништва према Сплиту и другим урбаним подручјима. У Дугопољу је 1997. године радило тек неколико мањих заната. Након само седам година слика тог места потпуно је другачија. Средином 2004. године тамо је радило око 90 предузећа, запосленост је знатно нарасла, а општински буџет је вишеструко повећан.

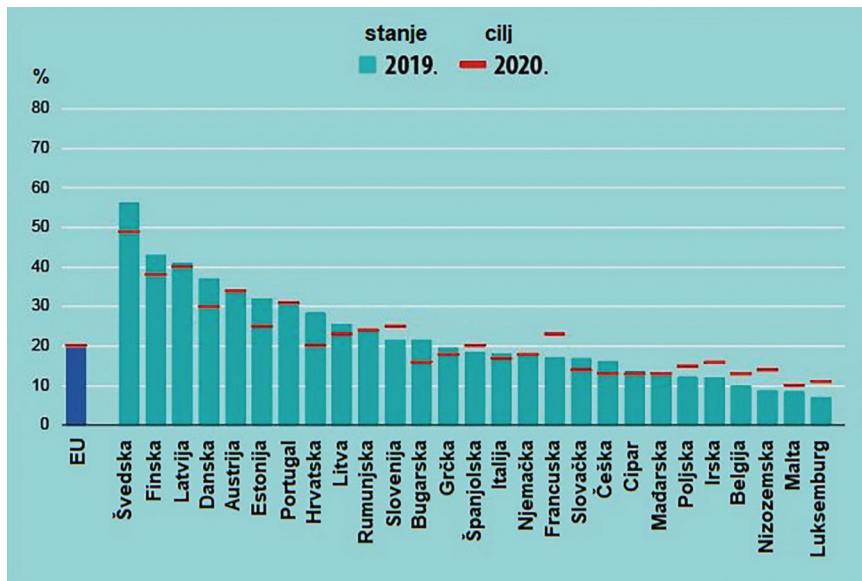
Који фактор је највише утицао на приказану промену?

- A.** положај уз главну државну саобраћајницу
- B.** пораст туристичких капацитета
- C.** локална радна снага
- D.** близина аеродрома Сплит

(1 бод)

14. Пажљиво промотрите приложени дијаграм.

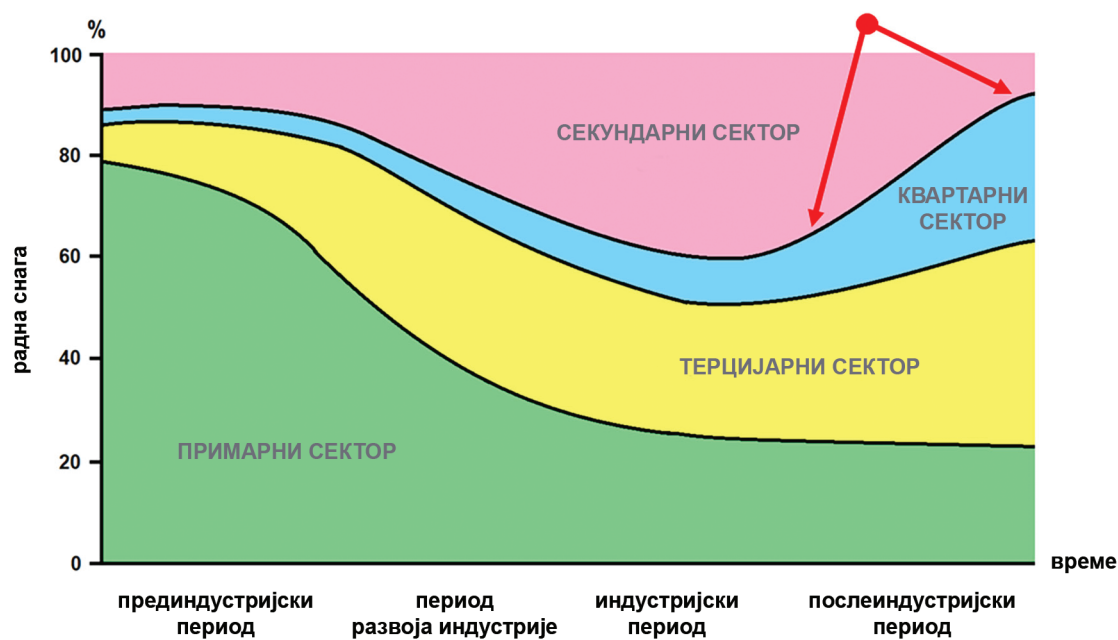
Дијаграм приказује укупну потрошњу енергије 2019. године из обновљивих извора и циљ промене удела обновљивих извора за 2020. годину. Која је од наведених држава поставила циљ који означава највећи релативан пораст у производњи енергије из обновљивих извора у 2020. години?

- A. Француска
- B. Ирска
- C. Луксембург
- D. Словенија

(1 бод)

Географија

15. Пажљиво промотрите приложени дијаграм.

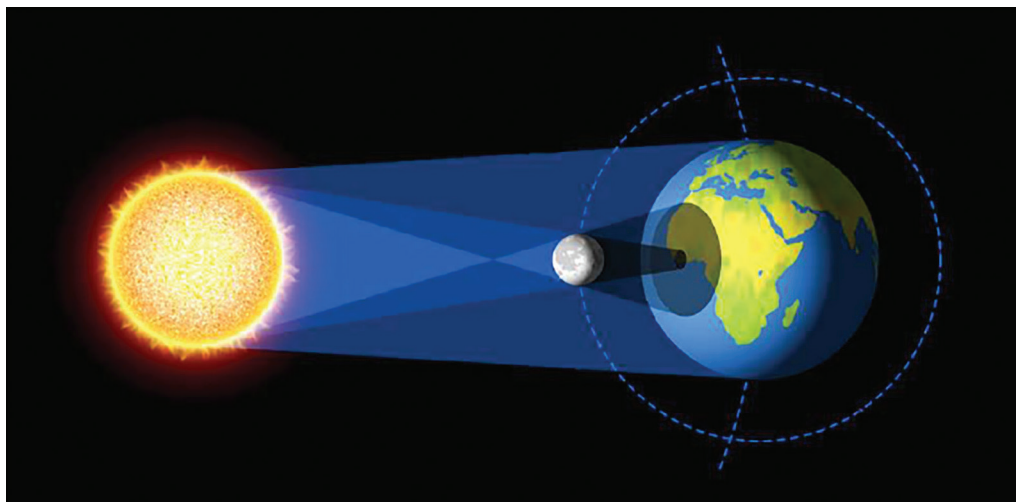

Који процес се препознаје на делу кривуље између стрелица?

- A. деаграризација
- B. деиндустријализација
- C. реиндустријализација
- D. терцијаризација

(1 бод)

16. Пажљиво промотрите приложену скицу.

Које од наведених космичких тела узрокује појаву приказану на скици?

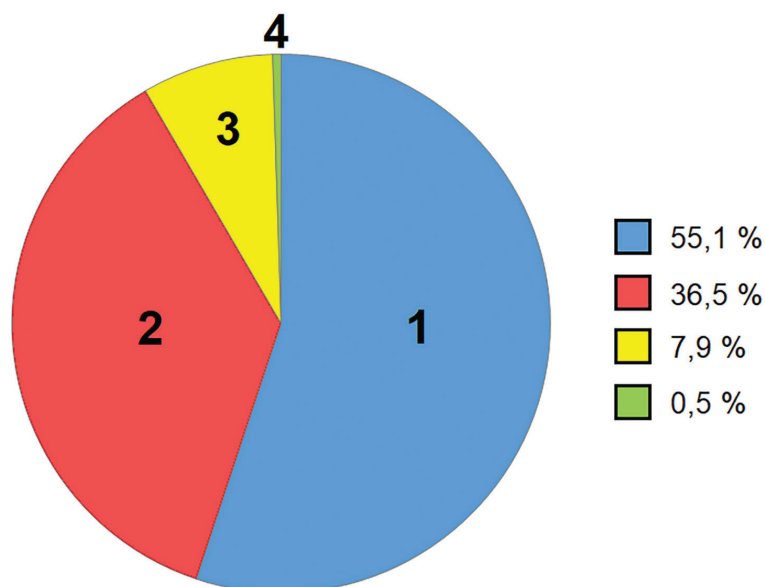
- A. астероид
- B. комет
- C. метеор
- D. сателит

(1 бод)

Географија

---

17. Пажљиво промотрите приложени дијаграм.

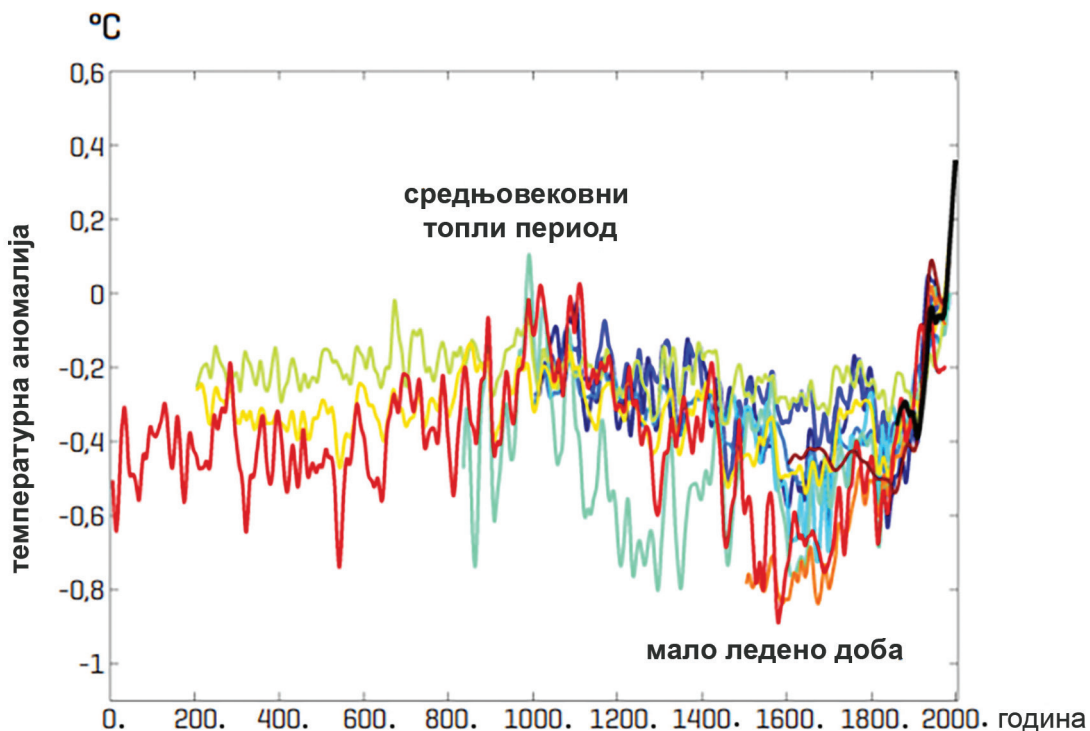

Дијаграм приказује структуру произведене енергије према врстама електрана у Хрватској 2016. године. Којим је бројем означена група електрана које се користе необновљивим изворима енергије, битним узрочницима онечишћења околиша у Хрватској?

- A. бројем 1
- B. бројем 2
- C. бројем 3
- D. бројем 4

(1 бод)

18. Пажљиво промотрите приложени дијаграм.

Дијаграм приказује промене температуре ваздуха у последњих 2000 година према више модела. Која од наведених тврдњи тачно описује промене температуре ваздуха од 1000. до 1600. године приказане црвеном линијом?

- A. Просечна температура ваздуха је порасла за 0,4 °C.
- B. Просечна температура ваздуха је смањена за 0,5 °C.
- C. Просечна температура ваздуха је смањена за 0,9 °C.
- D. Просечна температура ваздуха је порасла за 1,2 °C.

(1 бод)

19. Који од наведених показатеља се примарно односи на околишну одрживост града Граца?

- A. БНД по становнику
- B. износ повучених средстава из европских фондова
- C. стопа општег кретања становништва
- D. удео разврстаног отпада

(1 бод)

Географија

---

20. Која се од наведених последица вероватно **неће** догодити изградњом Пељешког моста?

- A. боље саобраћајно повезивање јужне Далмације и других делова Хрватске
- B. динамичнији развој Дубровачког приморја
- C. пад саобраћаја Луке Плоче
- D. смањење саобраћаја Неумским коридором

(1 бод)

21. Пажљиво промотрите приложене фотографије.

Који пример екоремедијације је приказан на фотографијама?

- A. Бакарски залив
- B. Каштелански залив
- C. лагуне у Книну
- D. Мравиначка кава

(1 бод)

II. Задаци кратког одговора

У следећим задацима одговорите кратким одговором (речју, словом или бројем) или допуните реченицу, карту односно табелу уписивањем садржаја који недостаје или одговорите најмање једном реченицом.

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Тачан одговор доноси један бод.

22. Пажљиво промотрите приложену фотографију.

Који пример нематеријалне баштине је приказан на етикети производа са фотографије?

(1 бод)

23. Који је назив геолошке ере крајем које је дошло до изумирања диносаура на Земљи?

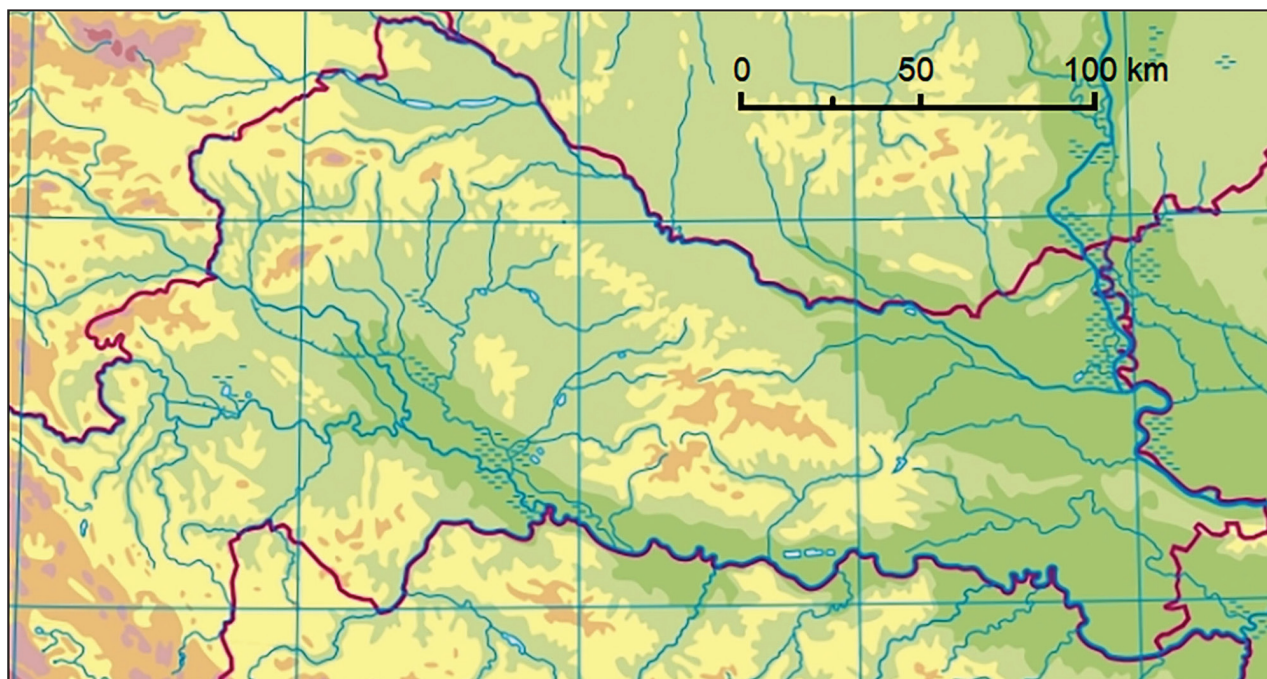
(1 бод)

Географија

---

24. Пажљиво промотрите приложену географску карту.

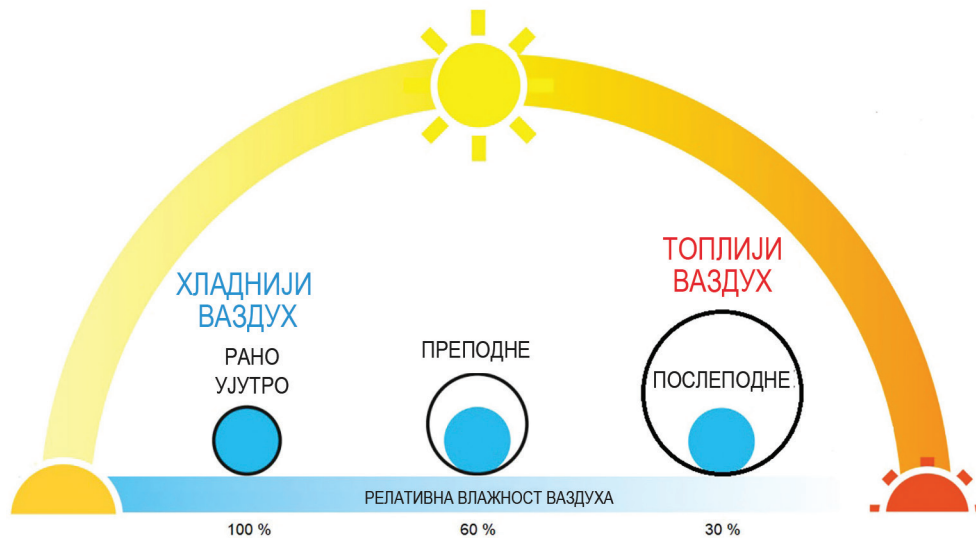
Означите на приложеној географској карти бројем **1** пример рељефног облика Панонске Хрватске са најплоднијом врстом земљишта, врло важног за насељеност, ратарство и живот људи. Који је назив тог рељефног облика?

(1 бод)

25. Пажљиво промотрите приложену скицу.

Објасните једном реченицом зашто је ујутро највећа релативна влажност ваздуха.

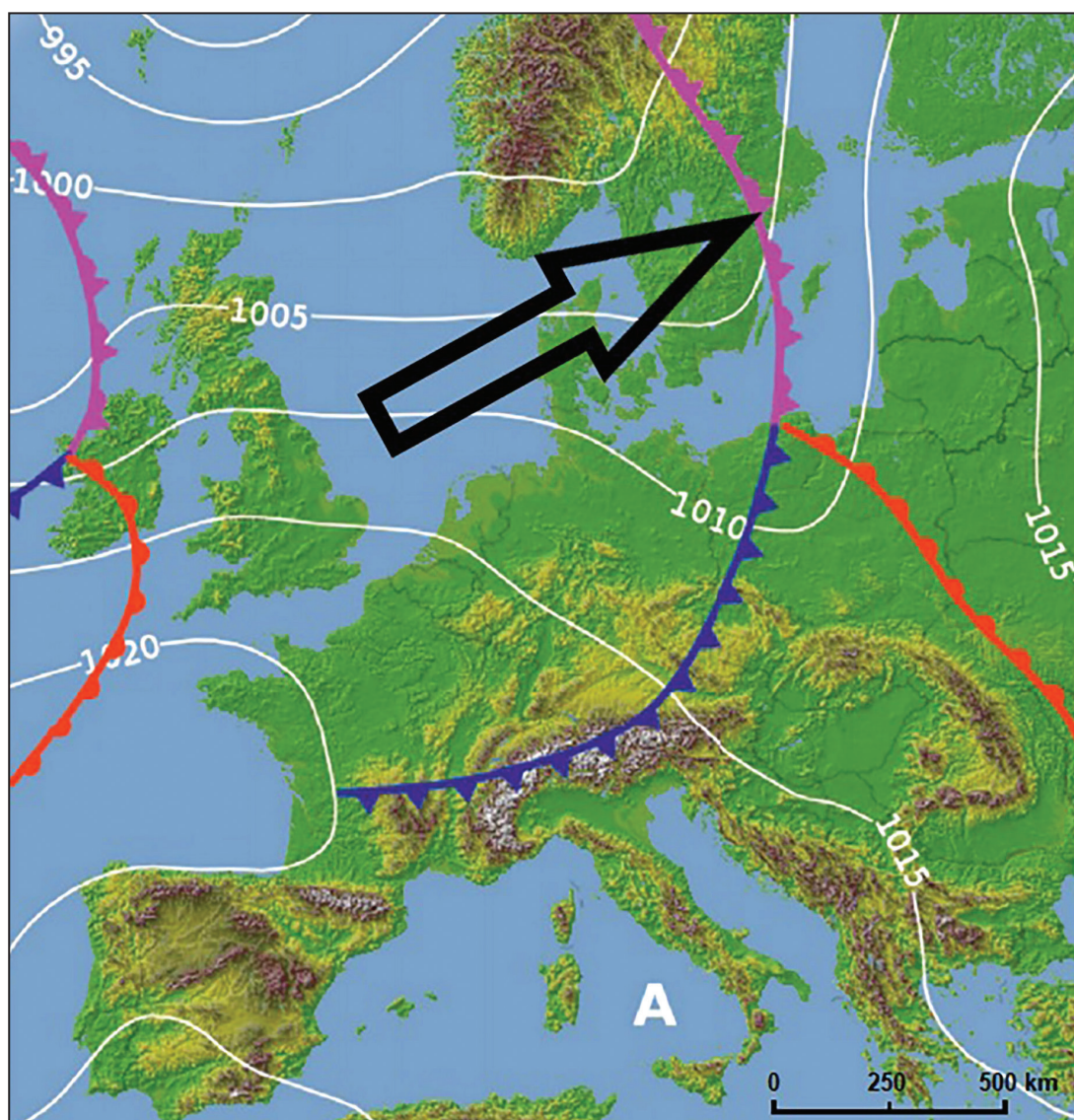

(1 бод)

Географија

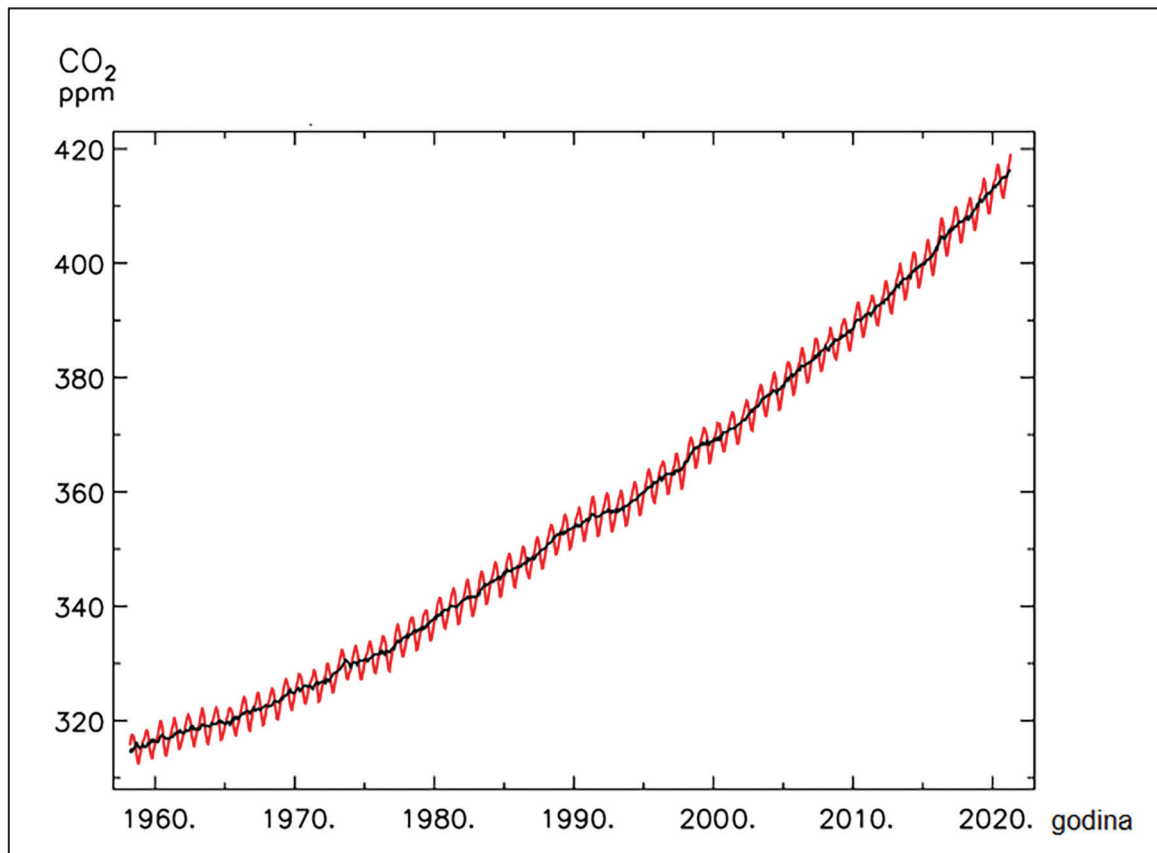
26. Пажљиво промотрите приложену географску карту.

Који је назив ваздушне фронте означене на карти врхом стрелице?

(1 бод)

27. Пажљиво промотрите приложени дијаграм.

Објасните једном реченицом промену нивоа мора под утицајем процеса приказаног на дијаграму.

(1 бод)

Географија

---

28. Пажљиво промотрите приложену фотографију.

Који је назив привредне активности у Приморској Хрватској приказане на фотографији?

(1 бод)

29. Пажљиво промотрите приложену географску карту.

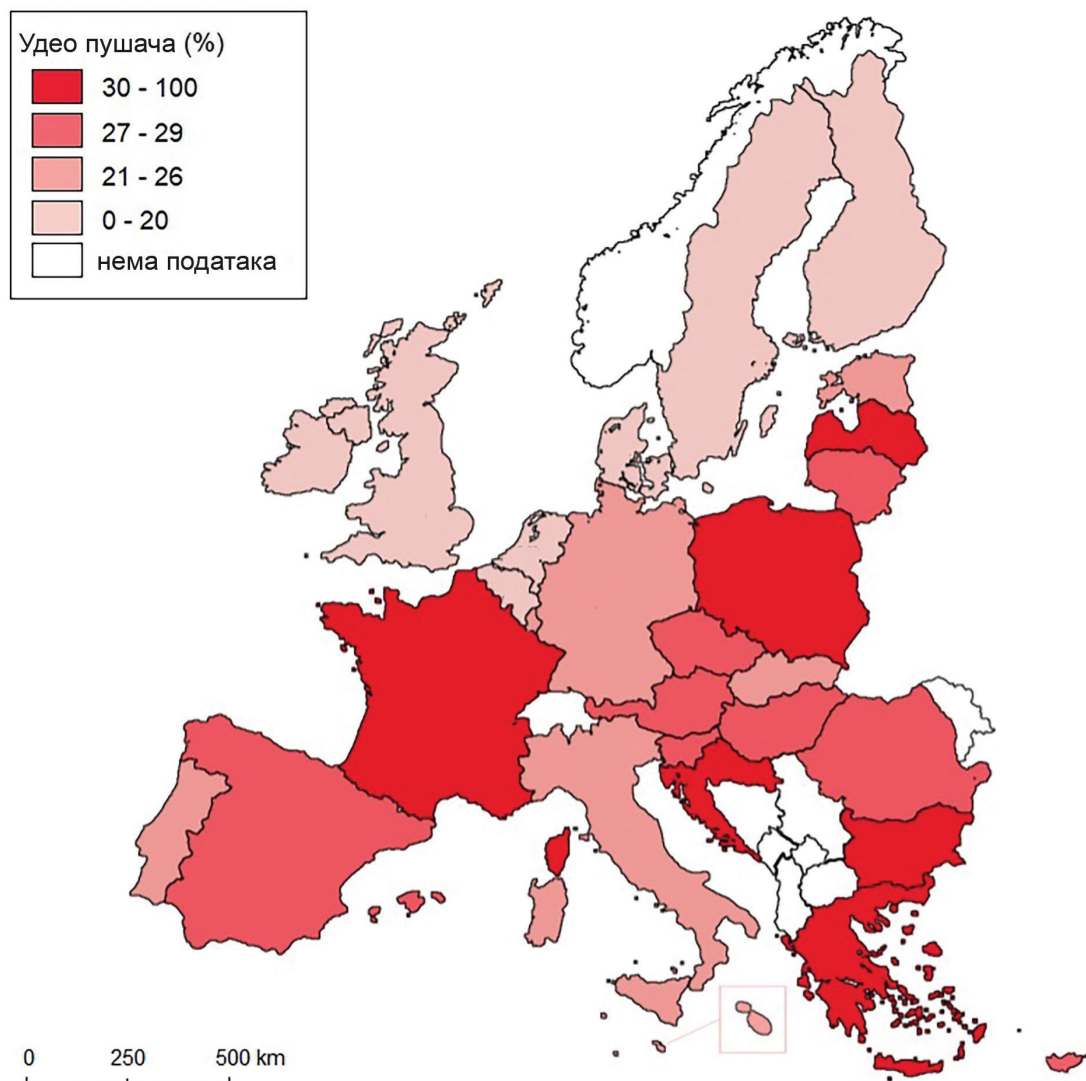
Које је име државе енклаве приказане црвеном бојом на приложеној географској карти?

(1 бод)

Географија

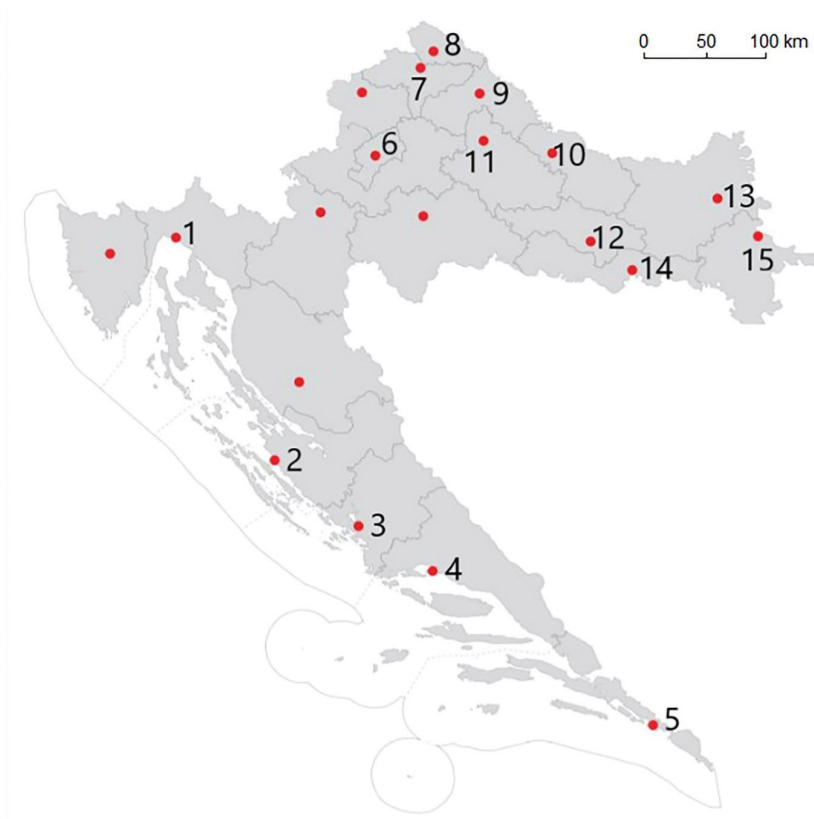
30. Пажљиво промотрите приложену географску карту.

Које је име балтичке државе у којој у последњих пет година 30 и више посто становника конзумира дуван и дуванске производе?

(1 бод)

31. Пажљиво промотрите приложену географску карту и фотографију.

Којим је бројем на карти означен град који има најразвијенију функцију заокружену жутом линијом на фотографији? _____

Које је име тог града? _____

(1 бод)

Географија

---

32. Пажљиво промотрите приложену фотографију.

Који је назив културно-генетског типа града приказаног на фотографији?

(1 бод)

33. Пажљиво промотрите приложену табелу.

Таб. 1. Привредна структура становништва Аустрије према уделу запослених по секторима активности од 2000. до 2016. године

Сектори активности	Запосленост*				
	2000. године	2004. године	2008. године	2012. године	2016. године
Примарни	6,1	4,9	5,3	4,7	4,3
Секундарни	30,0	26,7	26,2	26,1	25,6
Терцијарни	63,9	68,4	68,5	69,2	70,1

* % од укупне запослености по моделу ILO процене

Који је назив сектора привредних активности који је забележио највећу релативну промену удела запослених 2016. у односу на 2000. годину?

Колико је износила та промена (у процентима)? _____

Простор за рачунање:

(1 бод)

Географија

---

34. Пажљиво промотрите приложену фотографију.

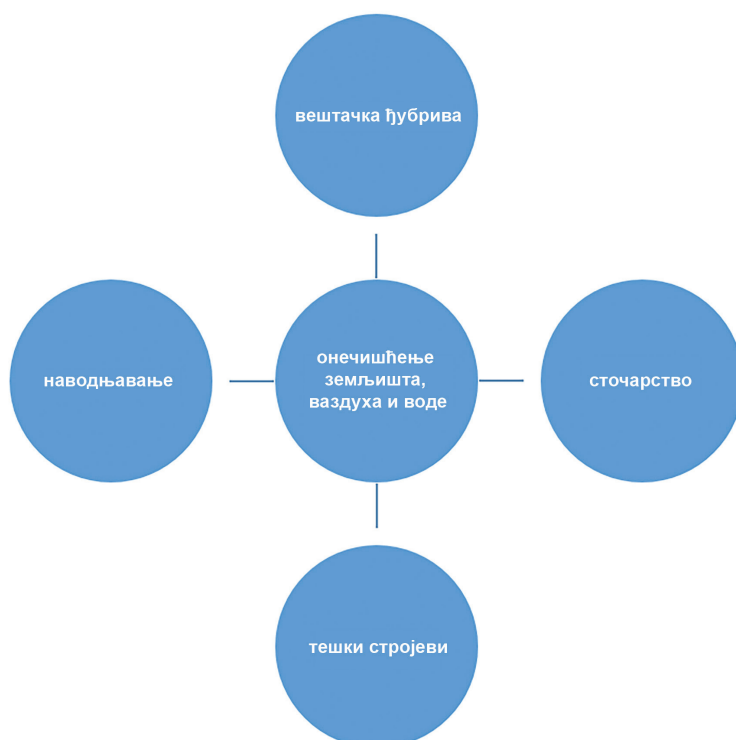

На фотографији је приказана најпознатија туристичка дестинација Горске Хрватске, привлачна туристима целе године. Годишње то подручје посети више од милион туриста, шта јако оптерећује екосистем краја.

Који је име те туристичке дестинације? _____

(1 бод)

35. Пажљиво промотрите приложене графичке прилоге.

Објасните најмање једном реченицом један негативан резултат модерне пољопривреде (видљив на графичком прилогу) на земљиште, воду или ваздух.

(1 бод)

Географија

---

36. Пажљиво промотрите приложену фотографију.

Који је назив негативног антропогеног процеса у околишу видљивог на фотографији?

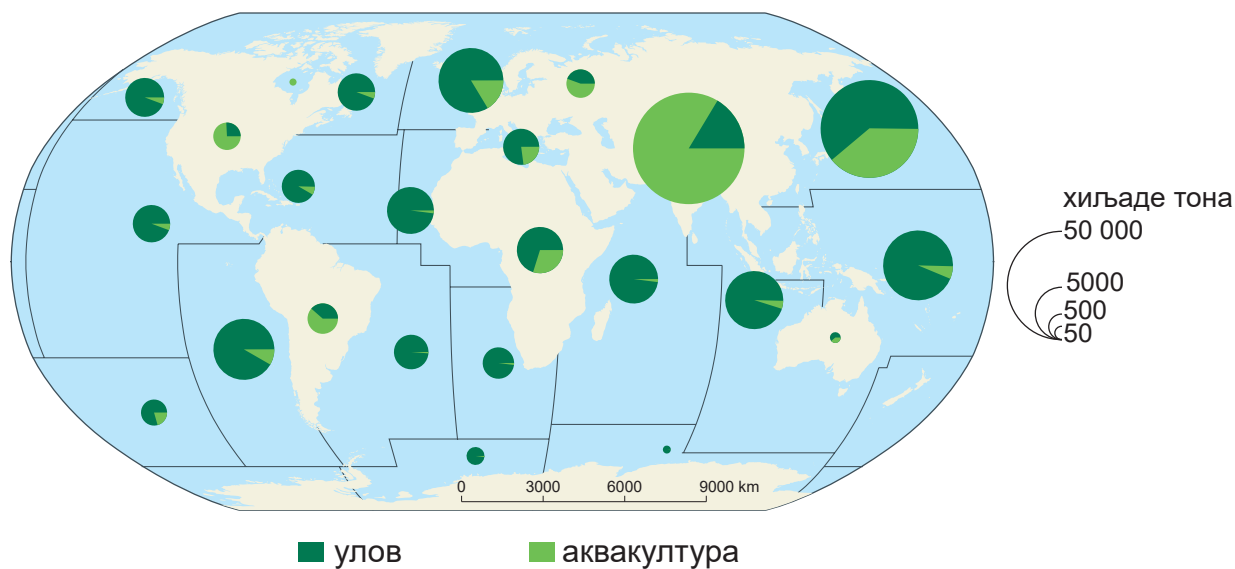
(1 бод)

37. Који је назив земљишта које превладава на југу Истре?

(1 бод)

38. Пажљиво промотрите приложену географску карту.

Који је део Атлантског и Тихог океана исцрпљен риболовом па аквакултура има важан удео у рибарству?

(1 бод)

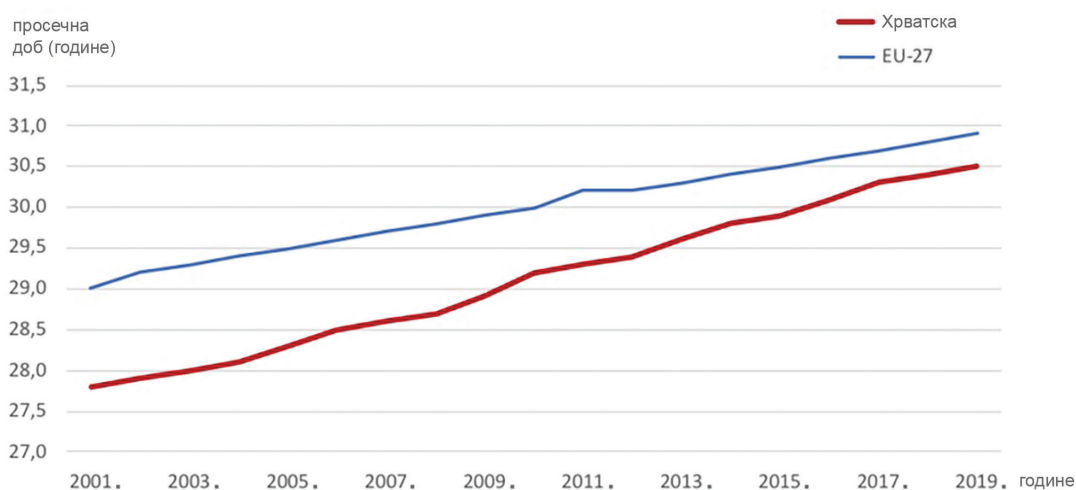
III. Задаци продуженог одговора

У следећим задацима одговорите са неколико реченица, јасно и сажето, усмеравајући се на оно шта је битно за задатак.

Одговоре упишите само на предвиђено место у испитној књижици.

Тачан одговор доноси један, два или три бода.

39. Пажљиво промотрите приложени дијаграм.

Дијаграм приказује просечну доб жена у тренутку рођења првога детета од 2001. до 2019. године.

Објасните три разлога који утичу на приказане демографске трендове у Хрватској и у Европској унији.

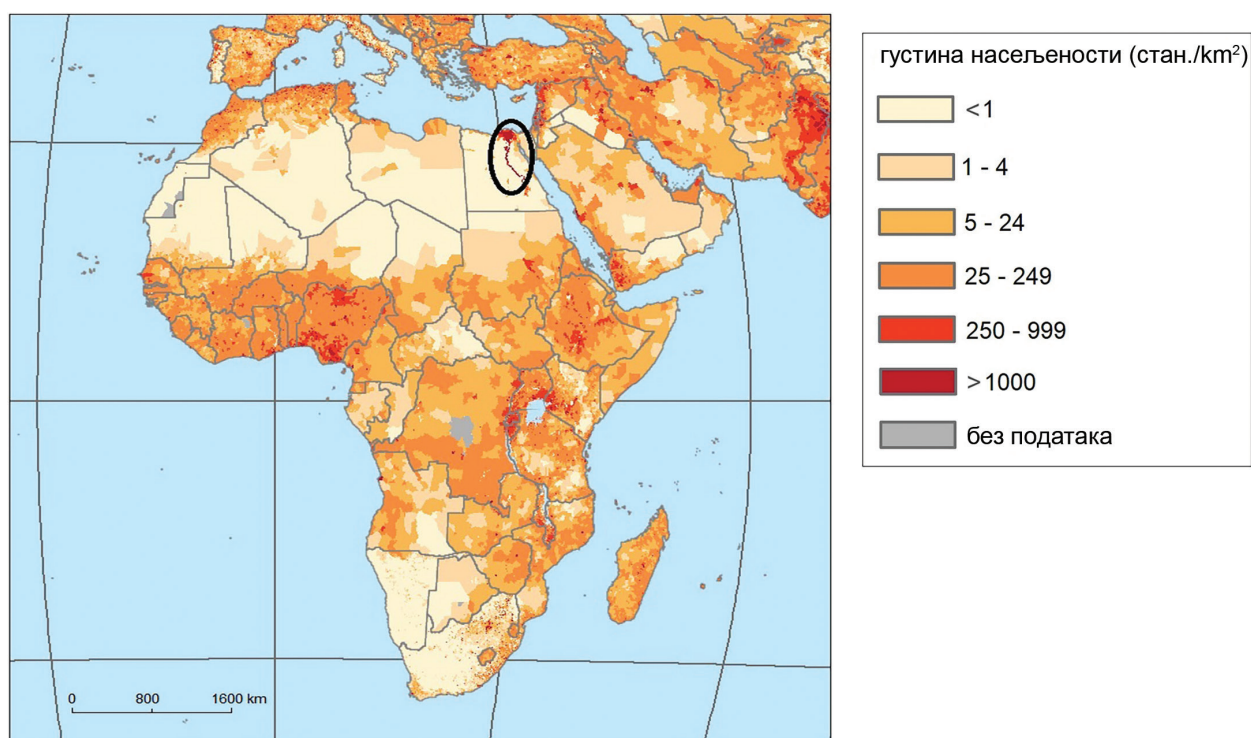

35/44

Географија

40. Пажљиво промотрите приложену географску карту.

Објасните на три примера искориштавања како река у заокруженом подручју утиче на изразито високу густину насељености.

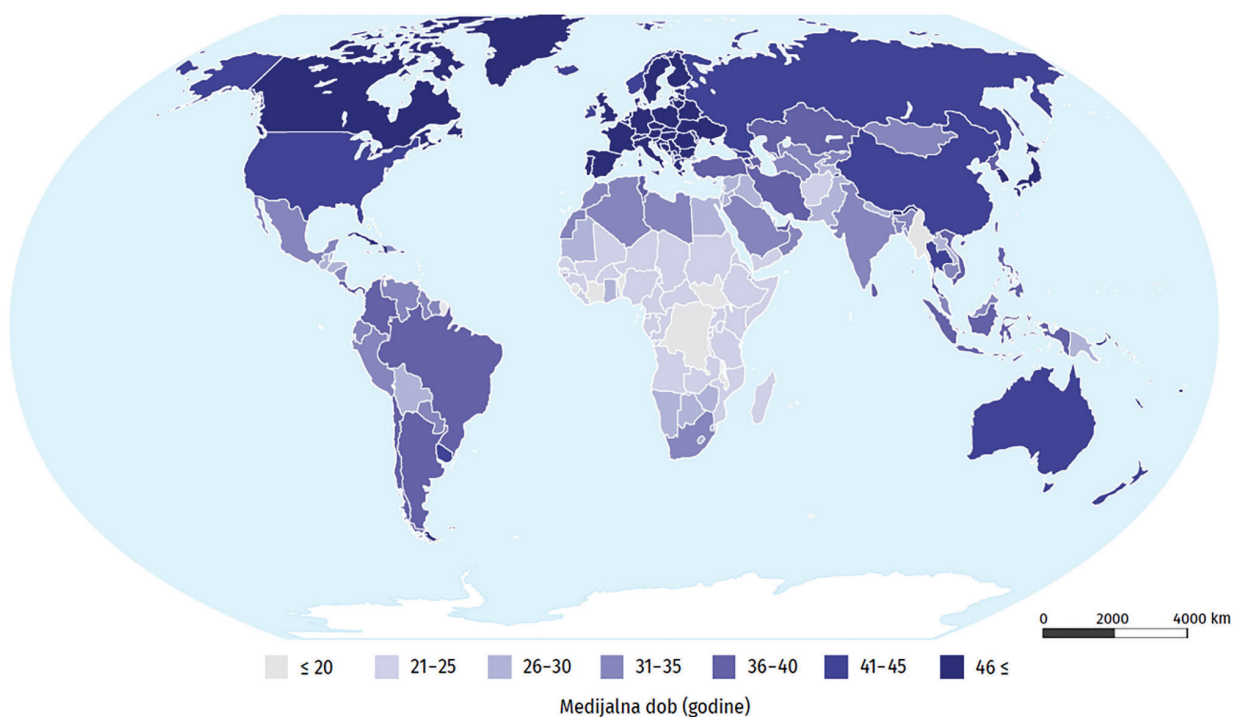
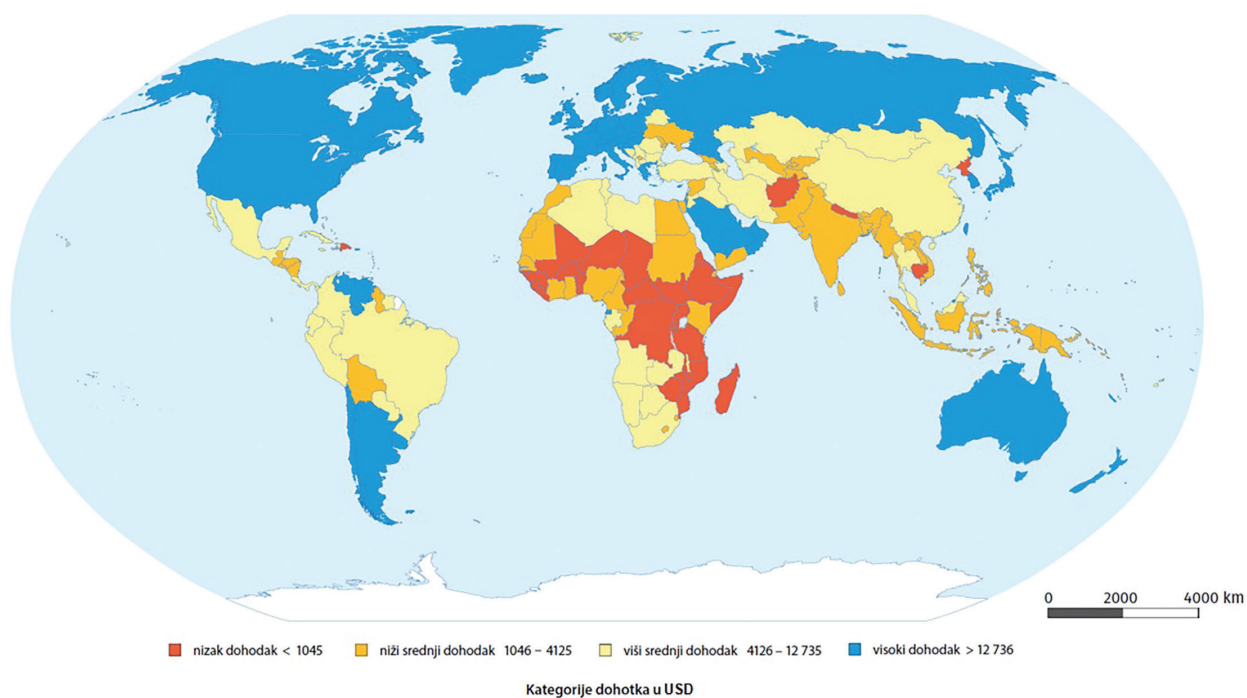

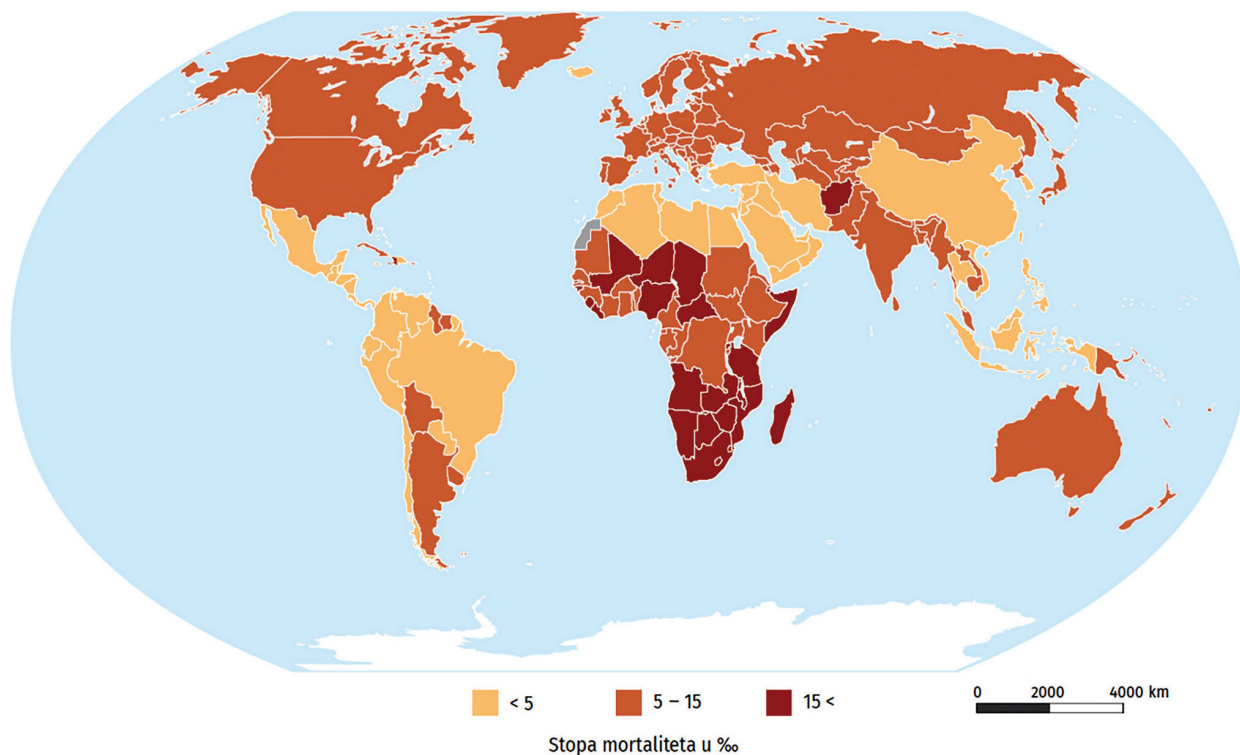

37/44

41. Пажљиво промотрите приложене географске карте.

Објасните повезаност висине дохотка по становнику, медијалне старости и стопа морталитета у Немачкој, Бразилу и Чаду.

(3 бода)

42. Пажљиво промотрите приложену фотографију.

На фотографији је приказан узгој риже у Азији. Објасните два природногеографска и један друштвеногеографски фактор који су утицали на развој облика пољопривредне производње видљив на приложеној фотографији.

Празна страница

Празна страница

Празна страница